Lietas Nr.C29 4331 21
Lietas arhīva Nr.C-4331 21/18
ECLI:LV:RLPT:2022:0103.C29433121.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2022. gada 3. janvārī

Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Agnese Zemmere,
ar tiesas sēdes sekretāri E.Pavloviču,
piedaloties prasītājam /pers. A/, prasītāja pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei M.Ļūļai – Frankēvicai, izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret SIA "/nosaukums/" par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atlaišanas pamata grozīšanu un atlīdzības par dīkstāvi piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] 2021. gada 28. septembrī /pers. A/ (turpmāk – Prasītājs) cēlis tiesā prasību pret SIA "/nosaukums/" (turpmāk – Atbildētājs) par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atlaišanas pamata grozīšanu un atlīdzības par dīkstāvi piedziņu (lietas 5.-7.lapa).

Prasības pieteikumā norādīts, ka 15.05.2018. starp pusēm noslēgts darba līgums uz nenoteiktu laiku.

Sakarā ar valstī noteiktajiem Covid 19 ierobežojumiem ārkārtas stāvokļa laikā Atbildētājs nav varējis nodrošināt Prasītāju ar darbu, jo /vieta/, kurās Prasītājs nodrošinājis apsardzi, bija slēgtas. Laika posmā no 2020.gada decembra līdz 2021.gada aprīlim par darbinieka dīkstāvi pabalstu Ministru kabineta 2020.gada 24.novembra noteikumu Nr.709 "Noteikumi par atbalstu par dīkstāvi nodokļu maksātājiem to darbības turpināšanai Covid 19 izraisītās krīzes apstākļos" noteiktajā kārtībā izmaksāja Valsts ieņēmumu dienests, kopumā izmaksājot 2061,00 EUR.

Prasības pieteikumā norādīts, ka Atbildētājs arī 2021.gada aprīlī, maijā un jūnijā nenodrošināja Prasītāju ar darbu un Prasītājs atradies piespiedu dīkstāvē, taču Atbildētājs Prasītājam par piespiedu dīkstāvi nesamaksāja, norādot, ka Atbildētājam ir strīds ar Valsts ieņēmumu dienestu, kas ir atteicis veikt turpmākos dīkstāves pabalstus. Prasītājs norādījis, ka tas neatbrīvo Atbildētāju no pienākuma izmaksāt Prasītājam kompensāciju par dīkstāvi.

Prasības pieteikumā norādīts, ka Atbildētājam jāizmaksā par dīkstāves laiku atbilstoši labklājības ministrijas aprēķinātajām minimālajām stundu tarifa likmēm pie darba slodzes 160 stundas mēnesī, kas ir 3,125 EUR stundā (500/160). Par 2021.gada aprīli – 500 EUR (160x3,125), par 2021.gada maiju 500 EUR (160x3,125), par 2021.gada jūniju 500 EUR (160x3,125), kopā 1500 EUR.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2021.gada jūlijā Atbildētājs nodrošinājis Prasītāju ar darbu sešas pilnas maiņas vai 144 stundas un izmaksāja darba samaksu 2021.gada 13.augustā 250,01 EUR pēc nodokļu nomaksas. Prasītājs aprēķinājis, ka par 2021.gada jūliju Atbildētājs nav veicis samaksu pilnā apmērā, jo pirms nodokļu nomaksas darba algai bija jābūt 450 EUR (3,125x144) un pēc nodokļu nomaksas, savukārt pēc nodokļu nomaksas – 382,20 EUR, līdz ar ko nav samaksāti 132,19 EUR.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2021.gada augustā Atbildētājs atkal nespēja nodrošināt Prasītāju ar darbu un līdz 15.augustam nav bijusi nodrošināta neviena darba maiņa. Prasītājs norādījis, ka 2021.gada 11.augustā saņēmis telefonā īsziņu no brigadiera /pers. C/, ka esot divi varianti – vai nu Prasītājs raksta atlūgumu un puses šķirās pēc vienošanās vai arī Prasītājam jāraksta iesniegums par bezalgas atvaļinājumu.

2021.gada 15.augustā Prasītājs saņēmis otru īsziņu ar tekstu – ja līdz rītdienas rītam nebūs atlūgums pēc paša vēlēšanās vai uz nenoteiktu laiku bezalgas atvaļinājums, tad Prasītājs tiks atlaists pēc panta.

Telefoniski Prasītājs brigadierim paskaidrojis, ka nepiekrīt nevienam no variantiem, lūdz nodrošināt ar darbi vai arī lai atlaiž no darba sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu.

2021.gada 4.septembrī Prasītājs pa pastu saņēmis divas ierakstītas vēstules no Atbildētāja. Pirmā datēta ar 16.08.2021. par paskaidrojumu sniegšanu, kurā Prasītājs lūgts ierasties Atbildētāja ofisā un sniegt paskaidrojumus, sakarā ar neierašanos darbā, pretējā gadījumā darba līgums tikšot uzteikts pēc Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punkta.

Otrā datēta ar 2021.gada 26.augustu par darba tiesisko attiecību izbeigšanu, kurā paziņots, ka pieņemts lēmums par darba līguma uzteikšanu, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punktu no 30.08.2021.

Prasītājs norādījis, ka Atbildētājs ir pārkāpis Darba likumā noteikto kārtību, kādā atbrīvojami no darba darbinieki situācijā, kurā samazinājies darba apjoms un darba devējs nespēj darbinieku nodrošināt ar darbu. Uzsakot darbu sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu, darba devējam ir jāizmaksā kompensācija viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā. Tāpat Atbildētājs neesot ievērojis Darba likumā noteikto desmit dienu darba uzteikuma termiņu. Atbildētājs rīkojumu par atbrīvošanu no darba Prasītājam nav izsniedzis un nav informējis par darba tiesisko attiecību izbeigšanu. Saskaņā ar Prasītājam pieejamo informāciju no Valsts ieņēmumu dienesta Prasītājs ir atbrīvots no darba ar 30.08.2021.

Prasītājs ir izvērtējis objektīvos apstākļus, kuros Atbildētājam nav iespējams nodrošināt Prasītāju ar darbu, neprasa atjaunot viņu darbā, un uzskata, ka ir maināms atlaišanas pamats uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu un jāizmaksā Prasītājam kompensācija par atlaišanu viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā. Prasītājs paskaidrojis, ka vidējo izpeļņu aprēķināt nav iespējams, jo sakarā ar ārkārtas situāciju Prasītājs ir saņēmis pabalstu 500 EUR apmērā no valsts līdz ar ko Atbildētājam kompensācija izmaksājama valstī noteiktās minimālās algas apmērā 500 EUR vai stundas likmes 3,123 EUR par stundu.

Pamatojoties uz Darba likuma 57.panta pirmo daļu, 101.panta pirmās daļas 1.punktu, 104.pantu, 112.panta pirmās daļas 1.punktu, 112.[1] pantu Prasītājs pieteicis tiesai šādus prasījumus: 1) grozīt SIA "/nosaukums/" 2021.gada 26.augusta darba uzteikuma pamatu un atbrīvot Prasītāju no darba pamatojoties uz Darba likuma pirmās daļas 9.punktu sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu; 2) piedzīt no Atbildētāja par labu Prasītājam kompensāciju par dīkstāvi par 2021.gada aprīļa, maija, jūnija un augusta mēnešiem 2000 EUR pirms nodokļu nomaksas; 3) piedzīt no Atbildētāja par labu Prasītājam kompensāciju par darba uzteikumu saistībā ar darbinieku skaita samazināšanu 500 EUR apmērā. Piedzītās summas pārskaitāmas uz Prasītāja norēķinu kontu AS Swedbank, Nr./numurs/; 4) piedzīt no Atbildētāja par labu Prasītājam visus ar lietas vešanu saistītos izdevumus par advokāta palīdzību un visus ar tiesvedību saistītos izdevumus.

[2] Atbildētāja pārstāvis 2021. gada 15. novembrī iesniedzis paskaidrojumus par prasību, norādot, ka prasību neatzīst (lietas 35. – 39.lapa). Paskaidrojumos norādīts, ka valstī tika noteikta ārkārtas situācija laikā no 09.11.2020. – 06.04.2021. Ar normatīvo regulējumu ārkārtas situācijas laikā tika aizliegts organizēt azartspēles un izlozes, izņemot interaktīvās azartspēles, skaitļu izlozes un momentloterijas.

Atbildētājs saimniecisko darbību veic apsardzes pakalpojumu jomā un pirms ierobežojumu noteikšanas uzņēmuma lielākais klients bija SIA "/nosaukums/", kam Atbildētājs nodrošināja apsardzes pakalpojumus /vieta/ objektos. Ārkārtējās situācijas laikā pilnībā tika slēgtas /vietas/, līdz ar ko Atbildētājs nevarēja nodarbināt savus darbiniekus. Tā kā ierobežojumi tika noteikti terminēti, nebija pamata atkāpties no līgumattiecībām ar SIA "/nosaukums/" un arī klients nebija paziņojis par nodomu pārtraukt līgumattiecības. Atbildētājs paskaidrojis, ka darbinieku atlaišana novestu pie tā, ka pēc ierobežojumu atcelšanas uzņēmums vairs nevarētu atrast jaunus darbiniekus, lai nodrošinātu apsardzes pakalpojumus klientam, kā arī darbinieki netika pārvirzīti citu potenciāli iegūstamu klientu apkalpošanai, lai tam būtu resursi atjaunot pakalpojumu piegādi SIA "/nosaukums/".

Likums "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums" paredzēja kritērijus un kārtību likumā noteikto pasākumu un īpašo atbalsta mehānisku piemērošanai nodokļu maksātājiem, kurus skārusi Covid – 19 izraisītā krīze. Atbilstoši minētā likuma 15.panta noteikumiem, ja darba devējs nenodarbina darbinieku vai neveic darbinieka saistības izpildījuma pieņemšanai nepieciešamās darbības (dīkstāve), darbiniekam Ministru kabineta noteiktajā apmērā un kārtībā tiek kompensēta atlīdzība līdz 75% no iepriekšējo sešu mēnešu vidējās atlīdzības apmēra, bet ne vairāk kā 700 EUR par kalendāra mēnesi (dīkstāves pabalsts). Šajā gadījumā darba devējs var nepiemērot Darba likuma 74.pantu. Dīkstāves pabalstu un Ministru kabineta noteikto dīkstāves palīdzības pabalstu piešķir par laika posmu no 14.03.2020. – 30.06.2020., un tie netiek aplikti ar iedzīvotāju ienākuma nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām. Dīkstāves pabalsta izmaksa tiek pārtraukta, ja tā saņemšanas laikā darba devējs palielina strādājošo skaitu vai pārtrauc dīkstāvi, sakarā ar darbības atjaunošanu. Lēmumu par atteikumu piešķirt dīkstāves pabalstu var pārsūdzēt administratīvā akta adresāts Administratīvā procesa likumā noteiktā kārtībā.

Atbildētājs paskaidrojis, ka tā saimnieciskās darbības ieņēmumu samazinājums bija tieši saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem, tāpēc katru mēnesi pieteicās dīkstāves pabalstiem, un Valsts ieņēmumu dienests dīkstāves pabalstus izmaksāja uz darbinieku norādītajiem norēķinu kontiem.

Neskatoties uz faktiskās situācijas nemainīgumu VID 24.05.2021. pieņēma lēmumu nepiešķirt Atbildētājam atbalstu dīkstāvei 361 darbiniekam par 2021.gada aprīli, ko Atbildētājs pārsūdzēja tiesā. Identiskas situācijas izveidojās ar 2021.gada maija un jūnija pieteikumiem.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2021.gada jūlijā pēc pasūtītāja SIA "/nosaukums/" pieprasījuma tika atsākta pakalpojuma nodrošināšana /vieta/. Atbildētājs jūlijā nostrādājis 7 maiņas (168 stundas), par kurām veikts aprēķins, ņemot vērā tiesu izpildītāja rīkojumā noteiktos ieturējumus alimentu piedziņai.

Atbildētājs paskaidrojis, ka uzaicinājums Prasītājam sniegt paskaidrojumus par neierašanos darbā bijis nosūtīts tādēļ, ka Prasītājs atteicies veikt darba pienākumus citā /vieta/. Uz 16.08.2021. nosūtīto uzaicinājumu Prasītājs nav atsaucies, tādejādi pārkāpjot noslēgtā darba līguma un darba kārtības noteikumus, līdz ar ko Prasītājs ticis atbrīvots no darba saskaņā ar Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punktu.

[3] Prasītāja pārstāvis tiesas sēdē prasību uzturēja pilnā apmērā uz prasības pieteikumā norādītā pamatojuma un apstākļiem, lūdza to apmierināt. Papildus paskaidroja, ka darba līgums noslēgts uz pilnu darba laiku. No 2020.gada novembra dīkstāves pabalstu izmaksāja Valsts ieņēmumu dienests, taču ar aprīli izmaksa tika pārtraukta, iemesli Prasītājam nav zināmi. 2021.gada aprīlī, maijā un jūnijā iespējas strādāt nebija, savukārt augustā varēja strādāt, jo ierobežojumi bija atcelti. Citu darbu Atbildētājs Prasītājam nav piedāvājis. Par savu atbrīvošanu no darba Prasītājs uzzināja, ieejot EDS sistēmā. Prasītājs paskaidroja, ka citu darba vietu nav atradis. Paskaidroja, ka vidējo izpeļņu nevar aprēķināt, jo pēdējie trīs mēneši ir dīkstāve, stundas likmi aprēķinājis no minimālās algas.

[4] Atbildētāja pārstāvis 22.11.2021. iesniegumā tiesai lūdzis prasību izskatīt bez Atbildētāja pārstāvja klātbūtnes, balstoties uz paskaidrojumā norādītajiem apstākļiem (lietas 82. – 83.lapa).

Motīvu daļa

[5] Noklausījusies Prasītāja pārstāves tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, novērtējusi prasības pieteikumā, paskaidrojumos par prasību izklāstītos apsvērumus un pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 10.pantam puses savas procesuālās tiesības realizē sacīkstes formā. Atbilstoši Civilprocesa likuma 190.pantam tiesa spriedumu pamato uz apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā. Atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta pirmajai daļai tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvu pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

[5.1] Nav strīda par to, ka starp pusēm 2018. gada 15. maijā noslēgts darba līgums Nr.DL18/80 (turpmāk Darba līgums), ar kuru Prasītājs pieņemts darbā pie Atbildētāja par ēkas uzraugu. Līguma 2.1.8.punktā darbiniekam noteikts darba laiks 160 stundas mēnesī, kas tiek organizēts pēc summētā darba laika. Darba līguma2.1.9.punktā pielīgta darba samaksa – stundu tarifa likme 2,34 EUR stundā, bet ne mazāk kā valstī noteiktā minimālā stundu tarifa likme, [..] (lietas 8.lapa).

Vienošanās pie darba līguma pielīgts, ka ir pieļaujams virsstundu darbs un darbs virs darba līgumā noteiktā darba laika, kas nedrīkst pārsniegt darba likumā noteikto stundu skaitu (lietas 9.lapa).

[5.2] Lietā nav strīda, ka 16.08.2021. Atbildētājs nosūtījis Prasītājam uzaicinājumu sniegt paskaidrojumu sakarā ar Prasītāja neierašanos darbā, brīdinot, ka pretējā gadījumā tiks uzteikts darba līgums pēc Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punkta (lietas 12., 13.lapa).

Lietā nav strīda, ka 26.08.2021. Atbildētājs nosūtījis Prasītājam paziņojumu par darba līguma uzteikumu, kurā norādījis, ka Prasītājs pēc Atbildētāja 16.08.2021. rakstiskā uzaicinājuma nav ieradies sniegt paskaidrojumus par savu darbā neierašanās iemeslu, kā arī nav sniedzis paskaidrojumus ne rakstiski, ne mutiski, līdz ar ko ir pieņemts lēmums par Prasītāja darba līguma uzteikšanu, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punktu no 30.08.2021. (lietas 10., 11.lapa).

[5.3] No lietas materiāliem izriet, ka Prasītājs 18.08.2021. vērsies ar iesniegumu Valsts darba inspekcijā norādot, ka darba devējs (Atbildētājs) jau vairāk kā divas nedēļas nenodrošina darbu, norādot, ka darba nav, un piedāvājot ņemt bezalgas atvaļinājumu vai aiziet no darba pēc paša vēlēšanās, uz ko Valsts darba inspekcija sniegusi Prasītājam atbildi (lietas 14., 15. – 19.lapa).

No lietas materiāliem arī izriet, ka Prasītājs 11.08.2021. saņēmis sms no Atbildētāja darbinieka, kurā norādīts – ir divi varianti, skaties kā tev izdevīgāk, pirmais – raksti atlūgumu un šķiramies pēc pušu vienošanās, stājies biržā un saņem bezdarbnieka pabalstu, otrais – raksti bezalgas atvaļinājumu un sēdi bez naudas. Kā arī 15.08.2021. Prasītājs saņēmis otru sms, kurā norādīts – ja līdz rītdienas rītam nebūs atlūguma pēc paša vēlēšanās vai uz nenoteiktu laiku bezalgas atvaļinājums, tad tiksi atlaists pēc panta. Prasītāja pārstāvis sniedzot paskaidrojumus tiesas sēdē paskaidroja, ka sms tulkojums no krievu valodas ir veikts 05.09.2021. Prasītāja iesniegumā Atbildētājam (lietas 20. – 24.lapa).

[5.4] Prasītājs pieteicis tiesai prasījumu piedzīt no Atbildētāja par labu Prasītājam kompensāciju par dīkstāvi par 2021.gada aprīļa, maija, jūnija un augusta mēnešiem 2000 EUR pirms nodokļu nomaksas.

Prasītājs norādījis, ka sakarā ar valstī noteiktajiem Covid 19 ierobežojumiem ārkārtas stāvokļa laikā Atbildētājs nav varējis nodrošināt Prasītāju ar darbu, jo /vieta/, kurās Prasītājs nodrošinājis apsardzi, bija slēgtas. Laika posmā no 2020.gada decembra līdz 2021.gada aprīlim par darbinieka dīkstāvi pabalstu Ministru kabineta 2020.gada 24.novembra noteikumu Nr.709 "Noteikumi par atbalstu par dīkstāvi nodokļu maksātājiem to darbības turpināšanai Covid 19 izraisītās krīzes apstākļos" noteiktajā kārtībā izmaksāja Valsts ieņēmumu dienests, kopumā izmaksājot 2061,00 EUR.

Prasītājs norādījis, ka Atbildētājs arī 2021.gada aprīlī, maijā un jūnijā nenodrošināja Prasītāju ar darbu un Prasītājs atradies piespiedu dīkstāvē, taču Atbildētājs Prasītājam par piespiedu dīkstāvi nesamaksāja, norādot, ka Atbildētājam ir strīds ar Valsts ieņēmumu dienestu, kas ir atteicis veikt turpmākos dīkstāves pabalstus.

Tiesa uzskata, ka gadījumā, kad darba devējam atteikts valsts atbalsts dīkstāves apmaksai, tad darba devējam darbinieka dīkstāves apmaksa jāveic no uzņēmuma finanšu līdzekļiem. Apstāklis, ka darba devējs apstrīd tiesā VID izdoto administratīvo aktu par atteikumu sniegt valsts atbalstu dīkstāves apmaksai, nav attaisnojošs iemesls, lai neizmaksātu darba līgumā nolīgto darba samaksu.

Tiesai ir pamats konstatēt, ka Prasītāja dīkstāve nav radusies paša Prasītāja vainas dēļ. Dīkstāves 2021.gada aprīlī, maijā un jūnijā pamatā ir apstākļi, kuros ārkārtējās situācijas laikā pilnībā tika slēgtas /vietas/, līdz ar ko Atbildētājs nevarēja nodarbināt savus darbiniekus.

Savukārt 2021.gada augustā ārkārtējā situācija valstī bija beigusies, taču Atbildētājs nenodrošināja Prasītāju ar darbu. Atbildētāja paskaidrojumos norādītie apstākļi par to, ka 2021. gada augustā Prasītājs nav nācis uz darbu nav apstiprinājušies.

Darba likuma 74.panta pirmajā daļā noteikts, ka darba devējam ir pienākums izmaksāt šā panta trešajā daļā noteikto atlīdzību, ja darbinieks neveic darbu attaisnojošu iemeslu dēļ.

Darba likuma 74.panta trešajā daļā noteikts, ja darbiniekam ir noteikta laika alga, šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajos gadījumos viņam izmaksā noteikto darba samaksu.

Darba līgumā pielīgts, ka darbinieks strādā 160 stundas mēnesī ar stundas tarifa likmi, kas nav mazāka par valstī noteikto minimālo stundas tarifa likmi.

Valstī noteiktā minimālā stundas tarifa likme ir 3,1250 EUR (24.11.2015. Ministru Kabineta noteikumi Nr.656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu" 3.punkts). Līdz ar ko Prasītājam aprēķināma darba samaksa 500 EUR (160x3,125).

Tiesa atzīst, ka Prasītājs pamatoti lūdz piedzīt no Atbildētāja atlīdzību par dīkstāvi 1500 EUR apmērā par 2021.gada aprīli, maiju, jūniju.

[5.5] Prasītājs pieteicis tiesai prasījumu grozīt SIA "/nosaukums/" 2021.gada 26.augusta darba uzteikuma pamatu un atbrīvot Prasītāju no darba pamatojoties uz Darba likuma pirmās daļas 9.punktu sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu. Vienlaicīgi tiesai izlemjams arī prasījums par atlīdzības par dīkstāvi piedziņu par 2021.gada augustu 500 EUR apmērā, jo Atbildētājs paziņojumā par darba līguma uzteikumu norādījis, ka Prasītājs darbā nav ieradies.

No pieteiktā prasījuma secināms, ka Prasītājs nepiekrīt Atbildētāja norādītajam uzteikuma pamatam, proti, Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punkts, kas paredz, ka darba devējam ir tiesības rakstveidā uzteikt darba līgumu, vienīgi pamatojoties uz apstākļiem, kas saistīti ar darbinieka uzvedību, viņa spējām vai ar saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai līdzīga rakstura pasākumu veikšanu uzņēmumā, šādos gadījumos: 1) darbinieks bez attaisnojoša iemesla būtiski pārkāpis darba līgumu vai noteikto darba kārtību.

Atbilstoši Darba likuma 125.pantam darba devējam ir pienākums pierādīt, ka darba līguma uzteikums ir tiesiski pamatots un atbilst noteiktajai darba līguma uzteikšanas kārtībai.

Savos rakstveida paskaidrojumos Atbildētājs norādījis, ka Prasītājs atteicies veikt darba pienākumus citā /vieta/, taču šādam apgalvojumam nav pievienotie nekādi pierādījumi.

No Atbildētāja rakstveida paskaidrojumiem arī izriet, ka Atbildētājam bija saimnieciskās darbības ieņēmumu samazinājums, kas tieši saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Tiesa uzskata, ka, ja darba devējs vēlās atbrīvot darbinieku no darba pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punkts, tad tam jāpierāda, ka darbinieks bez attaisnojoša iemesla būtiski pārkāpis darba līgumu vai noteikto darba kārtību, konkrēti norādot kas ir pārkāpts, kādos apstākļos un kādēļ pārkāpums ir uzskatāms par būtisku.

Darba likuma 101.panta otrajā daļā noteikts, ja darba devējs ir nodomājis uzteikt darba līgumu, pamatojoties uz šā panta pirmās daļas 1., 2., 3., 4. vai 5.punkta noteikumiem, viņam ir pienākums pieprasīt no darbinieka rakstveida paskaidrojumu. Lemjot par iespējamo darba līguma uzteikumu, darba devējam ir pienākums izvērtēt izdarītā pārkāpuma smagumu, apstākļus, kādos tas izdarīts, kā arī darbinieka personiskās īpašības un līdzšinējo darbu.

Paziņošanas likuma 8.panta trešajā daļā noteikts, ka dokuments, kas paziņots kā ierakstīts pasta sūtījums, uzskatāms par paziņotu septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā.

No lietas materiālos iesniegtajiem dokumentiem izriet, ka darba devējs izlēmis (26.08.2021.) par Prasītāja atbrīvošanu no darba, nesagaidot Prasītāja paskaidrojumus, proti, desmit dienu laikā pēc ierakstītas vēstules par paskaidrojumu pieprasīšanu nosūtīšanas (15.08.2021.) Prasītājam.

Atbildētāja uzaicinājumā sniegt paskaidrojumus nav norādīts termiņš paskaidrojumu sniegšanai, kā arī nav norādīts par ko tieši tiek prasīts sniegt paskaidrojumus.

Augstākās tiesas Senāta 2012. gada 9. novembra spriedumā lietā SKC-1275 izvirzīta tēze, ka Darba likuma 101.panta otrā daļa nosaka darba devējam pienākumu izvērtēt pārkāpuma samērību ar konkrētajām sekām – darba līguma uzteikumu, un tiesai ir jāpārbauda vai ir ievērots samērīgums, strīdu izskatot pēc būtības.

Tiesai ir pamats secināt, ka Atbildētājs nav ievērojis Darba likuma 101.panta otrās daļas noteikumus, jo nav izvērtējis iespējamā nodarītā pārkāpuma smagumu, apstākļus, kādos tas izdarīts, darbinieka personiskās īpašības un līdzšinējo darbu. Tiesa konstatē, ka darba devējs nav vērtējis darba līguma pārkāpuma būtiskumu, nav pat norādīts vai pārkāpts darba līgums vai noteiktā darba kārtība un kas tieši Atbildētāja ieskatā ir pārkāpts.

Tiesa darba devēja uzaicinājumu sniegt paskaidrojumus vērtē kontekstā ar Prasītāja iesniegto izdruku par tālrunī saņemtajām ziņām no Atbildētāja darbinieka, kur konkrēti 15.08.2021. sms Prasītājam tika norādīts - ja līdz rītdienas rītam nebūs atlūguma pēc paša vēlēšanās vai uz nenoteiktu laiku bezalgas atvaļinājums, tad tiksi atlaists pēc panta. Pirms tam, 11.08.2021., Prasītājs saņēmis sms no Atbildētāja darbinieka ar piedāvājumu par turpmāko darba tiesisko attiecību risinājumu – ir divi varianti, skaties kā tev izdevīgāk, pirmais – raksti atlūgumu un šķiramies pēc pušu vienošanās, stājies biržā un saņem bezdarbnieka pabalstu, otrais – raksti bezalgas atvaļinājumu un sēdi bez naudas. Atbildētāja paskaidrojumos šādu sms nosūtīšana Prasītājam netika apstrīdēta.

Tiesa norāda, ka tiesību normās nav noteiktas darba devēja tiesības pieprasīt darbiniekam rakstīt atlūgumu pēc paša vēlēšanās vai doties bezalgas atvaļinājumā. Uzteikt vai neuzteikt darba tiesiskās attiecības pamatojoties uz savu iniciatīvu ir darbinieka izvēle.

Darba likuma 102.pantā noteikts, ka uzteicot darba līgumu darba devējam ir pienākums rakstveidā paziņot darbiniekam par tiem apstākļiem, kas ir darba līguma uzteikuma pamatā. Minētā Darba likuma norma no Atbildētāja puses nav ievērota.

Paziņojumā par darba līguma uzteikumu nav ievērota arī Darba likuma 103.panta pirmās daļas 2.punkta prasība, par to, ka darba devējam uzteicot darba līgumu jāievēro šādi termiņi: 10 dienas — ja darba līgums tiek uzteikts šā likuma 101. panta pirmās daļas 1., 3., 5. vai 11. punktā noteiktajos gadījumos.

Tiesa konstatē, ka pierādījumi Prasītāja izdotajam darba līguma uzteikuma tiesiskumam atbilstoši Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punktam nav iesniegti, līdz ar ko ir pamats atzīt, ka Atbildētājs nav ievērojis darba līguma uzteikšanas kārtību un minētais atlaišanas pamats attiecībā pret Prasītāju piemērots nepamatoti. Turklāt šāda atlaišanas pamata piemērošana aizskar darbinieka tiesība un intereses, jo ir saistāma ar nelojalitāti pret darba devēju un var atstāt ietekmi uz darbinieka turpmākajām darba gaitām.

[5.6] Prasītājs norādījis, ka ir izvērtējis objektīvos apstākļus, ka Atbildētājam nav iespējams nodrošināt Prasītāju ar pilnvērtīgu darba apjomu, neprasa atjaunošanu darbā, bet lūdz grozīt atlaišanas pamatu.

Darba devēja uzteikuma pamati ietverti Darba likuma 101.panta pirmajā daļā.

Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktā noteikts, ka darba devējam ir tiesības rakstveidā uzteikt darba līgumu, vienīgi pamatojoties uz apstākļiem, kas saistīti ar darbinieka uzvedību, viņa spējām vai ar saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai līdzīga rakstura pasākumu veikšanu uzņēmumā, šādos gadījumos: 9) tiek samazināts darbinieku skaits.

Darba likuma 104.pantā noteikts, ka darbinieku skaita samazināšana ir darba līguma uzteikums tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar darbinieka uzvedību vai viņa spējām, bet ir pietiekami pamatots ar neatliekamu saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai līdzīga rakstura pasākumu veikšanu uzņēmumā.

Ja darba devējs kādu apstākļu dēļ nespēj nodrošināt darbinieku ar darbu, tad darbinieks atbrīvojams no darba sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu. Tiesas ieskatā nav pieļaujama situācija, kurā darbinieks, atrodoties darba attiecībās ar darba devēju un darba devējam nenodrošinot darbinieku ar darbu, darbinieks nesaņem nekādu atlīdzību.

Atbildētājs paziņojumā par darba tiesisko attiecību uzteikumu norādījis, ka uzsaka Prasītājam darbu ar 30.08.2021.

Tiesai ir pamats atzīt, ka Prasītājs arī 2021.gada augustā ir atradies dīkstāvē, jo Atbildētājs nav nodrošinājis Prasītāju ar darbu. Izskatot lietu nav apstiprinājies Atbildētāja norādītais, ka Prasītājs pats nebūtu ieradies darbā. Ievērojot norādīto no Atbildētāja par labu Prasītājam ir piedzenama atlīdzība par dīkstāvi arī par 2021.gada augusta mēnesi 500 EUR apmērā.

Tiesa atzīst, ka ir apmierināms prasījums par atlaišanas pamata maiņu nosakot, ka ir grozāms SIA "/nosaukums/" 2021.gada 26.augusta darba uzteikuma pamats norādot, ka Prasītājs atbrīvojams no darba pamatojoties uz Darba likuma pirmās daļas 9.punktu sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu.

[5.7] Darba likuma 112.panta pirmajā daļā noteikts, ja darba koplīgumā vai darba līgumā nav noteikts lielāks atlaišanas pabalsts, uzteicot darba līgumu šā likuma 101.panta pirmās daļas 6., 7., 8., 9., 10. vai 11.punktā noteiktajos gadījumos, darba devējam ir pienākums izmaksāt darbiniekam atlaišanas pabalstu šādā apmērā: 1) viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā, ja darbinieks pie attiecīgā darba devēja bijis nodarbināts mazāk nekā piecus gadus.

Tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā Prasītājam ir tiesības uz atlaišanas pabalsta piedziņu viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā.

Prasītājs norādījis, ka mēneša vidējo izpeļņu viņam nevar aprēķināt, jo pēdējos trīs mēnešus Prasītājs atradies dīkstāvē.

Darba likuma 75.panta pirmajā daļā noteikts, ka visos gadījumos, kad darbiniekam saskaņā ar šo likumu izmaksājama vidējā izpeļņa, tā aprēķināma par pēdējiem sešiem kalendāra mēnešiem no darba algas, no normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktajām piemaksām, kā arī no prēmijām.

Lietā nav strīda, ka no 2020.gada decembra līdz 2021.gada martam ieskaitot Prasītājs saņēmis Valsts ieņēmumu dienesta izmaksāto dīkstāves pabalstu, 2020.gada aprīlī, maijā, jūnijā, augustā ienākumus nav saņēmis, darba algu saņēmis 2021.gada jūlijā, līdz ar ko secināms, ka pēdējos sešos mēnešos Prasītājs darba algu nav saņēmis.

Aprēķinot vidējo izpeļņu Prasītājs lūdzis to noteikt valstī noteiktās minimālās algas 500 EUR apmērā, kas atbilst tiesiskajam regulējumam, kas ietverts Darba likuma 75.panta otrajā daļā, proti, ja aprēķinātā mēneša vidējā izpeļņa par darbu normāla darba laika ietvaros ir mazāka nekā spēkā esošā minimālā mēneša darba alga, mēneša vidējā izpeļņa izmaksājama spēkā esošās minimālās mēneša darba algas apmērā.

Tiesa atzīst, ka Prasītāja prasījums par atlaišanas pabalsta piedziņu viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā, t.i., 500 EUR apmērā ir pamatots un apmierināms.

[5.8] Prasītājs pieteicis prasījumu piedzīt no Atbildētāja ar lietas vešanu saistītos izdevumus par zvērināta advokāta Māras Ļūļas – Frankevicas sniegto juridisko palīdzību 400 EUR apmērā (lietas 84., 85., 86.lapa).

Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punktā noteikts, ka advokāta izdevumi prasībās, kurās ir mantisks raksturs, atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk kā 30 % apmērā no prasības apmierinātās daļas.

Civilprocesa likuma 44.panta otrajā un ceturtajā daļā noteikts, ja prasība ir izskatīta tikai pirmās instances tiesā, atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai nedrīkst pārsniegt 50 procentus no šā panta pirmajā daļā noteiktā maksimālā atlīdzības apmēra.

Prasība apmierināta 2500 EUR apmērā, līdz ar ko Prasītājam atlīdzināmi izdevumi advokāta palīdzības samaksai 375 EUR apmērā (2500x30%/2).

[5.9] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļai tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai. Prasība atzīta par pamatotu, līdz ar ko no Atbildētāja piedzenama valsts nodeva par prasījumu par uzteikuma pamata grozīšanu 70,00 EUR, par prasījumu par atlīdzības par dīkstāvi un kompensācijas sakarā ar uzteikumu piedziņu 334,64 EUR, kopā 404,64 EUR apmērā.

Lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,56 EUR apmērā par tiesas pavēstu un tiesas dokumentu nosūtīšanu pusēm (lietas 3.lapa). Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu, 42.panta pirmo daļu norādītie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir piedzenami no Atbildētāja par labu Tiesu administrācijai.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 10., 97., 190., 193.pantu, tiesa

nosprieda

prasību apmierināt.

Grozīt SIA "/nosaukums/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, 2021. gada 26. augusta paziņojumā par /pers. A/, personas kods /personas kods/, darba līguma uzteikumu uzteikuma pamatu no Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punkta uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu.

Piedzīt no SIA "/nosaukums/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, atlīdzību par dīkstāvi 2021.gada aprīlī, maijā, jūnijā un augustā 2000 EUR (divi tūkstoši euro), kompensāciju par darba līguma uzteikumu saistībā ar darbinieku skaita samazināšanu 500 EUR (pieci simti euro), un ar lietas vešanu saistītos izdevumus par advokāta sniegto palīdzību 375 EUR (trīs simti septiņdesmit pieci euro).

Piedzītās summas samaksa veicama /pers. A/, personas kods /personas kods/, kontā AS Swedbank, Nr./numurs/.

Piedzīt no SIA "/nosaukums/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par labu valstij valsts nodevu 404,64 EUR (četri simti četri euro 64 centi) apmērā. Valsts nodeva maksājama, norādot šādus rekvizītus: Saņēmējs: Valsts kase, reģistrācijas nr. 90000050138, konta Nr. LV55TREL1060190911200, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22. Iemaksas mērķis: valsts nodeva lietā C29433121 (C-4331 21/18).

Piedzīt no SIA "/nosaukums/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,56 EUR (pieci *euro* un 56 centi) apmērā par labu Tiesu administrācijai, kas iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: EEK 21499, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr. C29433121 (C-4331 21/18).

Noteikt SIA "/nosaukums/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu, maksājumu apliecinošu dokumentu oriģinālus sprieduma labprātīgas izpildes termiņā iesniegt Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā, 105.kabinetā vai nosūtīt pa pastu.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas (2022. gada 3. janvāra), apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā.

Spriedums pieejams tiešsaistes sistēmā 2022. gada 3. janvārī.

Tiesnese Agnese Zemmere

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.